

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ
СОЦИАЛЕН ФОНД

Модел за гражданско участие, базиран върху „отворени данни“ - добри практики

Въведение

Гражданското участие е ключово за откритото и отговорно управление, но във времето на „пост-истината“ („post-truth“) и широкото разпространение на фалшиви новини, когато нивото на недоверие към институциите, включително и към местната власт спада, става все по-трудно да се реализират ефективни и надеждни форми на гражданско участие.

Гражданското участие е пряко свързано с темата за властта, гражданите имат все по-големи очаквания да изземват територии от институциите, за да участват пряко във вземането на решения, да бъдат един вид „коректив“ на властта. В същото време, въпреки че институциите канят обществеността за различни обществени обсъждания, публични консултации и други форми на гражданско участие и поемат ангажимент, че публичният принос ще влияе върху резултата, те носят отговорността за взетите решения.

Недоверието и подозренията на гражданите към взимането на решения стават видими, за което говорят различни скандали и протести, свързани с проблемите за замърсяването на въздуха, Истанбулската конвенция и приемането на Стратегията за детето.

За да бъде преодоляно това недоверие, гражданите трябва да повярват, че действително имат влияние върху процеса на взимане на решения, а не участват

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ
СОЦИАЛЕН ФОНД

формално.

Метод

Моделът за гражданско участие, който се основава на отворени данни, приоритизира полезността на данните за ползвателите, като използва подхода *co-creation*. В проведеното изследване са представени три случая на гражданско участие, които използват отворени данни в три тематични области - градско планиране, екология, образование и култура. В трите тематични области са направено описание на добрата практика, подходът, който е използван, въздействието върху общността, силните и слабите страни на подхода, както и са изведени препоръки за апробиране на моделите в България. Моделът е базиран на подхода *co-creation*, който включва съвместни действия с гражданите и бизнеса за приоритизиране на данните. Акцентът е поставен върху гражданското участие и проследява различни фази: планиране, дизайн, изпълнение и оценка.

Стимулират ли „отворените данни“ гражданското участие?

Концепцията за "отворени данни" е свързана с предоставянето на данни в машиночитим формат, съхранявани от публични органи, и превръщането им в лесно достъпна онлайн информация за повторна употреба и използване. Разбира се, развитието на отворени данни в никакъв случай не трябва да подкопава реактивния достъп до обществена информация по ЗДОИ. Нещо повече анализът на заявленията на гражданите дава важен индикатор за данните/информацията, до която гражданите искат най-често достъп. Този анализ може да служи като даващ критерии за приоритизация и фокусиране на усилията за отваряне на данните по конкретни области и набори от данни на общината, както показва примера на Ню

Проект: „Отворените данни и гражданското участие: механизми за насърчаване на взаимодействието между администрацията, гражданите и бизнеса“
BG05SFOP001-2.009-0068
НПО Линкс

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ
СОЦИАЛЕН ФОНД

Орлиънс по-долу.

Отворените данни са предпоставка за мотивирано гражданско участие. Когато местната власт е **открита и прозрачна**, се наблюдава засилено гражданското участие. Това се случва, когато граждани и институции влизат във взаимодействие равнопоставено, отвъд информирането и консултирането¹. В тази концепция институцията не стои по-високо от гражданите, с изключителната власт да взема решения, а властта е споделена с гражданите. Като партньори във взаимодействието властта и гражданите имат **равен достъп до работните ресурси** и затова институцията трябва да споделя своите ресурси, включително и данните. Откритостта на институцията, както в отношението ѝ, така и в средствата за действие, отразява общуването с гражданите.

Добре приоритизирани и фокусирани към важните обществени проблеми, отворените данни създават полезна **прозрачност**. Това означава, че в този процес гражданите постигат две цели. Първата е свързана с **обучението**: хората осмислят процеса на формулиране и взимане на решения, достигат до свои изводи, които им дават възможност да формират адекватна позиция. Това е необходимо, за да може приносът им да бъде адекватен. На второ място е мониторингът на действията на институциите. След като станат свидетели на въздействието или липсата на отворени данни, гражданите могат да бъдат доволни или съответно мобилизирани за протест и недоволство.

Отворените данни могат да подпомогнат заинтересовани страни, като бизнес и институции като чрез тях придобият по-прецизна и пълна представа за предпочитанията и нуждите на потребителите, като по този начин станат по-ефективни в справянето с тези нужди и в същото време допринесат за

¹ https://cdn.ymaws.com/www.iap2.org/resource/resmgr/Communications/A3_P2_Pillars_brochure.pdf

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ
СОЦИАЛЕН ФОНД

интелигентния растеж.²

ДОБРИ ПРАКТИКИ

Талин, Естония

Съвместно градско планиране

Талин е столица на Естония с население 426 538 жители, което е една трета от цялото население на страната. Страната е известна с изключително добре развитата си информационно технологична среда и според различни проучвания е страната с най-голяма „интернет свобода“³. Това представлява предимство в осъществяването на обществени консултации, базирани върху подхода „отворени данни“.

Описание

Геопорталът на Талин⁴ съдържа цялата информация за територията на града и публичните пространствените данни. Информацията е разделена в три раздела: приложения, които са предназначени за различни групи; карти и пространствени данни в отворен формат. Отворените данни позволяват да се правят различни 3D модели, както и справки за собствеността на земята. Талин разполага и с дигитален Регистър за планиране⁵, който съдържа всички планове на Общината в структуриран и цифровизиран вид, има много добра използваемост и подобрява дигиталния работен процес на експерти, администратори и обществото. Към Регистъра е разработен и *Citizen work desk*, който позволява на гражданите под формата данни

² <https://hub.beesmart.city/solutions/benefits-of-open-data-for-smart-cities>

³ <https://freedomhouse.org/report/countries-net-freedom-2018>

⁴ <https://tallinn.ee/eng/geoportal/>

⁵ <https://tpr.tallinn.ee/>

Проект: „Отворените данни и гражданското участие: механизми за насърчаване на взаимодействието между администрацията, гражданите и бизнеса“

BG05SFOP001-2.009-0068

НПО Линкс

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ
СОЦИАЛЕН ФОНД

или карта да видят определени проекти онлайн. Дигиталният Регистър позволява да се правят анализи и оценки на различни интервенции. Чрез наслагването на различните данни могат да се оценят кои подробни устройствени планове имат най-голямо значение за развитието на града.

Подход

Подходът съвместно създаване (*co-creation*) е съвместно изработване на решение и се отнася за начина, по който администрация и потребители работят заедно, за да достигнат до общ, колективен резултат. Подходът е насочен към стойността на резултата и е разработен на принципа, че тези, за които се отнася услугата са в най-добра позиция да помогнат при проектирането ѝ. На базата на този подход са идентифицирани идеи за обществени пространства, градски земеделски градини и зелени коридори в града.

Процесът на съвместно обсъждане на идеи се подпомага от мобилно приложение *AvaLinn* (Открит град), в което се публикуват идеи от потребителите, за които има обратна връзка от администрацията и това води до позитивни резултати още на етап планиране.

Въздействие

Гражданите са позитивни и конструктивни, защото обратната връзка е разбираемо визуализирана, структурирана и поставена в ясни рамки, благодарение на отворения формат на данните. Според участниците в проекта бъдещето е на градски проекти с добавена реалност, които могат да подпомогнат както работата както на специалистите, така и на гражданите. За да сработи приложението е разработено и за двете системи *Android* и *iOS*, отчита използваемостта и опита на потребителите и е широко комуникирано и със силен маркетинг. *Силни страни*

Проект: „Отворените данни и гражданското участие: механизми за насърчаване на взаимодействието между администрацията, гражданите и бизнеса“
BG05SFOP001-2.009-0068
НПО Линкс

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ
СОЦИАЛЕН ФОНД

- Признава и валидира експертиза на гражданите, които са основни потребители на услугата;
- Позволява на гражданите и администрацията да работят като равнопоставени партньори и да се учат взаимно един от друг;
- Развива умения, увереност сред участниците, че могат да се правят със сложни градоустройствени проблеми, когато работят заедно.

Слаби страни

- Трудности при управление динамиката в групите;
- Подходът е непредставителен за цялото население на града;
- Изисква значителен ангажимент от страна експертите и гражданите.

Източници

<https://tallinn.ee/eng/geoportal/>

<https://tpr.tallinn.ee/>

Сингапур

Нови маршрути в обществен транспорт

Описание

Приложението *Beeline*⁶ в Сингапур дава възможност на жителите на града да

⁶ <https://www.beeline.sg/>

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ
СОЦИАЛЕН ФОНД

запазват място в автобусите и да предлагат на властите създаването на нови автобусни маршрути.

Приложението е разработено съвместно между правителството, частния бизнес и пътуващите граждани и е адаптирано към нуждите на обществото. Въпреки че притежават един от най-ефективните обществени транспорта в света, гражданите на Сингапур живеят далеч от бизнес зоните и ежедневно са принудени да пътуват и да правят няколко прекачвания, за да стигнат до работа.

За да намалят времето за пътуване до работа и да повишат производителността, властите в сътрудничество с държавната технологична агенция Инфоком разработват приложението *Beeline* първата *crowdsourcing* автобусна платформа, която позволява на пътуващите да си запазят място в частните автобуси.

Платформата стартира през август 2015 г. и обслужва 4 фиксирани маршрута от жилищните квартали до централния бизнес район. По време на час пик местата в автобусите са запазени от централната бизнес зона до жилищните квартали.

Оттогава мрежата се разраства и вече има стотици маршрути.

Мобилното приложение е достъпно безплатно чрез *Apple App Store* и *Google Play Store*. Услугата може да се заплати чрез кредитна карта или *PayPal*. Пътниците могат да ползват и 20% намаление от редовната цена, ако закупят пакет от 5 пътувания седмично.

Подобно на други приложения, ползвателите могат да наблюдават местоположението на автобуса, както и други актуализации, свързани с резервирания маршрут.

Разширяването на мрежата изисква твърд ангажимент от страна на местната власт и бизнеса. Например, нови маршрути постоянно възникват на база предложенията на пътниците, но правителството изисква те да бъдат платени предварително и само когато има достатъчно плащания по маршрута, тогава се създава нов маршрут. Ако

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ
СОЦИАЛЕН ФОНД

няма достатъчно пътници по новия маршрут, парите на предварително заплатените запазени места се връщат на пътниците. Стратегията е да се стимулира общността да запълва местата на новосъздадените маршрути.

Приложението позволява на шофьорите да комуникират с пътниците, ако има закъснение или повреда. Инфоком предоставя анализ на данните в реално време на автобусните компании и те могат да следят, дали шофьорите са навреме по планирания маршрут.

Подход

Подходът *crowdsourcing* е изцяло базиран на информация от гражданите отдолу нагоре. Не е необходимо местната власт да планира маршрути, а само да използва данните и да се вслуша в предложенията на гражданите, за да активира определен маршрут. Благодарение на приложението компанията започва с 15 маршрута, а сега са 47, благодарение на *crowdsourcing*. Колаборативният подход е в основата на успеха на тази инициатива.

Въздействие

Когато стартира през 2015 г., Инфоком получава 3400 предложения и съответните плащания. По този начин е разработена карта с горещите точки на транспорта в Сингапур и са идентифицирани зоните, които не са добре покрити с автобусни линии и не предоставят добри транспортни услуги.

Чрез анализирането на данни Инфоком идентифицира маршрути, които отговарят на нуждите на хората и носят приходи на частните автобусни превозвачи, регистрирани в *Beeline*.

Анализът на данните е използван за оптимизиране на времето за пътуване в час пик. В Сингапур 70% от хората използват обществен транспорт и те искат да достигат до

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ
СОЦИАЛЕН ФОНД

работа максимално бързо. В резултат на иновацията, пътниците, които са правели 3 прекачвания по маршрута до работа, сега правят само 1. В момента за *Beeline* работят 150 софтуерни инженера и анализатори на данни, които поддържат платформата и маршрутите.

Силни страни

- Не изисква отделянето на допълнително време от страна на гражданите, те подават информация чрез приложението на мобилния си телефон.
- Подходът е представителен, защото отразява пътуванията в реално време.
- Създава услуга, базирана върху потребностите на пътниците.

Слаби страни

- Изисква сериозен ангажимент от страна на местната власт и частния бизнес.
- Необходим е сериозен технологичен ресурс за реализация и поддръжка.

Източници

<https://www.beeline.sg/>

<https://www.tech.gov.sg/products-and-services/beeline/>

Лондон, Великобритания

Място за нови идеи

Инициативата *Crowdfund London*⁷ помага на Общината в Лондон да разбере как много малки проекти, реализирани от местни хора могат да имат голям социален

⁷ <https://www.london.gov.uk/what-we-do/regeneration/funding-opportunities/crowdfund-london>

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ
СОЦИАЛЕН ФОНД

ефект и как местната власт може да катализира значимо сътрудничество между граждани, бизнес и администрация. Общината финансира малки проекти, които няма начин да се реализират чрез друго финансиране. Това са проекти на местни хора, които не са обединени в организация, но решават проблем или подобряват средата, в която живеят. През 2018 г. Общината в Лондон е финансирала 26 подобни проекта.

Подход

Подходът *crowdfunding* търси сътрудничеството между различни страни за решаването на конкретен проблем, за повишаване на ефективността или за реализиране на иновация. Този подход е основан на принципа за повече откритост и често резултатите се разпространяват свободно. Този подход търси свързаността в глобалния свят особено чрез интернет и използва иновативни решения. Ценното е, че идеите се реализират отдолу нагоре, за да да постигнат цели, поставени от отгоре надолу. Това не е просто консултация или финансиране, а възможност за включване с много малко бариери пред участието.

Въздействие

Резултатите от малките проекти допринасят за градското развитие и промяна. Те овластяват гражданите да решават наболели проблеми на общината. Много важен резултат, че дават възможност групи, които до този момент са скрити да се изявят. Общината печели от знанията, експертизата и мрежите на своите граждани. Подобни платформи стават и място за привличане на финансиране от различни източници - бизнес, университети и други.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ
СОЦИАЛЕН ФОНД

Силни страни

- Съвместен процес, който може да включва големи групи от хора по смислен начин;
- Разкрива скрития ресурс на гражданите пред заинтересованите страни;
- Отвореността на процеса допринася за прозрачността в процеса и резултатите;
- Свързва заинтересованите страни с нетрадиционни актьори, които могат да бъдат включени в решаването на бъдещи проблеми.

Слаби страни

- Ценността на проектите може да бъде разпиляна, ако не е насочена към приоритетите на града.
- Може да отнеме много време за реализация.
- Липса на институционализирана връзка между участниците и администрацията.

Източници

<https://www.london.gov.uk/what-we-do/regeneration/funding-opportunities/crowdfund-london>

Ню Орлеанс, САЩ

Възстановяването след урагана Катрина

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ
СОЦИАЛЕН ФОНД

Описание

Един от митовете е, че гражданското участие работи само за „лесни“ случаи, такива които се отнасят за ежедневиия живот и в които няма противоречия. Много администратори и експерти смятат, че решаването на проблеми в областта на екологията, финансите или градоустройството е възможно само са хора с университетски дипломи, поради сложността на проблемите. Но примерът за възстановяване на Ню Орлеанс след урагана Катрина показва, че е възможно участието на гражданите в много комплексни и продължителни като време проблеми. След урагана, местната власт трябва да се справи с многобройни и сложни за решаване проблеми като: обхвата на наводненията, оценка на щетите, осигуряване на временни жилища за пострадалите, възстановяване на канализационната система, разпределение на финансовите помощи, издаване на разрешения за строеж и разрушаване и много други.

Непосредствено след урагана, достъпът до информация е регулиран основно чрез искания за достъп до информация, в които информацията не е достатъчна. Липсата на данни, които могат бързо и лесно да се обработват е сериозен проблем за кварталните асоциации, неправителствените организации, предприемачите и бизнеса. Те се нуждаят от данни, за да планират следващите си стъпки и колективното възстановяване. ИТ специалисти започват да пишат програми за извличане на данни от институционалните сайтове, жителите на кварталите и многобройни доброволци организират усилията си, за да документират разрушените от урагана сгради. Данните за оценките на имотите в този период са много ценни за хората и тези списъци обикалят пощите на десетки граждани. Такъв тип данни са още данните собствеността на земята, разрешителните за строеж. Две години по-късно местната власт в Ню Орлеанс отваря данните за имотите на сайт за споделяне и го изпраща по електронната поща на десетки хора, които са го поискали.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ
СОЦИАЛЕН ФОНД

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ДОБРО УПРАВЛЕНИЕ

Общественият отзвук е много голям и през август 2011 г. Ню Орлеанс стартира хранилището си за данни [HYPERLINK "http://data.nola.gov/"http://data.nola.gov/](http://data.nola.gov/). На базата на отворени данни са разработени проекти като проекти като <https://blightstatus.nola.gov/> "BlightStatus, <http://noticeme.nola.gov/> NoticeMe, <https://roadwork.nola.gov/> "Roadwork.nola.gov, които информират гражданите за развитията в града.

Подход

Макар много неща да са неясни в Ню Орлеанс след Урагана Катрина, стойността на данните е абсолютна. Най-търсените данни се превръщат в първия каталог на отворени данни в САЩ. И тъй като гражданите започват да използват данните, обществените очаквания се повишават и затова е разработена Директива за отворени данни, която повишава отчетността на властите.

Въздействие

Публикуването на данни, които са свързани с щетите и процеса на възстановяване след урагана Катрина, позволят на гражданите и различни заинтересовани страни да теглят анализират и да ги превръщат в нови инструменти. Различни граждански инициативи са подпомогнати от отворените данни и повишават гражданското участие. Гражданите изискват повече отчетност и я получават чрез различните набори от данни. Не на последно място тези данни идентифицират нови икономически възможности.

Силни страни

- Мотивиране гражданите за участие чрез осигуряване на достъпни и смислени

Проект: „Отворените данни и гражданското участие: механизми за насърчаване на взаимодействието между администрацията, гражданите и бизнеса“
BG05SFOP001-2.009-0068
НПО Линкс

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ
СОЦИАЛЕН ФОНД

- отворени данни;
- Гражданите стават одитори „от креслото в хола“, чрез използване на отворени данни;
 - Информирани граждани в дълбочина за състоянието, развитието и бъдещето на града, което позволява добре да се управлява техния принос и да се противодейства на фалшивите новини.

Слаби страни

- Липса на време, умения и самочувствие у гражданите да обработват и разбират сурови данни, за да могат да участват аргументирано;
- Представянето на данни без контекст или в грешен контекст може да разкрие пред обществото само една част от цялата картина;
- Липсата на ясни правила за прозрачност и неутралност на данните.

Източници

<http://data.nola.gov/>

Препоръки

1) Промяна на модела на комуникация на администрациите с гражданите.

Българската администрация работи в съвършено нова среда, в която се бори да привлече вниманието, времето и доверието на гражданите и затова трябва да използва нови стратегии за включване на гражданите в процесите на обществено обсъждане. За да могат обществените обсъждания да бъдат ефективни, администрациите трябва да променят подхода си към гражданите и да ги приемат

Проект: „Отворените данни и гражданското участие: механизми за насърчаване на взаимодействието между администрацията, гражданите и бизнеса“
BG05SFOP001-2.009-0068
НПО Линкс

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ
СОЦИАЛЕН ФОНД

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ДОБРО УПРАВЛЕНИЕ

не само като равностоен партньор в диалога, но и като носител на експертиза. Обществените обсъждания трябва да станат по-интерактивни, както офлайн, така и онлайн. Решенията да не се представят, а да се споделят и обсъждат. За тази цел могат да се използват както модерни дигитални инструменти за е-информиране с персонализирана, полезна, точна, надеждна, актуална, ценна информация, така и за е-включване: електронно гласуване на варианти и предложения, модерни подходи за формулиране на решения - *deliberative poll*, *co-creating*, *design thinking*, *crowdsourcing*. Мобилизирането на повече и разнообразни групи от може да стане чрез различни форми на онлайн известяване и съчетаването им с офлайн форми, които могат да обогатят открития диалог.

2) Повишаване на публичността, прозрачността и отчетността чрез разнообразяване на формите и каналите за комуникация с гражданите.

Обществените обсъждания трябва да бъдат насочени към хората, а не към институцията. За да проведе ефективно обществено обсъждане, администрацията трябва да се насочва към точно определени публики, в точно определено време, по точно определен канал. Това означава да се търсят активни начини за таргетиране на целевите групи, техните нужди и интереси, чрез различни анкети, проучвания, фокус групи. За да достигнат до максимално широк кръг трябва да използват различни канали и микс от канали. Администрацията трябва да отчита историята и репутацията на проблема - какво циркулира в публичното пространство, кои са основните говорители по проблема и да прави анализ по време на подготовката за самото обсъждане или консултация. Администрацията трябва да оценява предварително как информацията и идеите се разпространяват в социалните мрежи и да адресира навреме потенциални проблеми.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ
СОЦИАЛЕН ФОНД

3) Отделяне на финансови и човешки ресурси за дигитализация на процеса на обществени обсъждания и предоставянето на информация, където е възможно в машинно-четим формат „open data“.

Онлайн известяване и автентикация на хората, които участват, по този начин ще се разшири кръга на участващите заинтересовани страни.

Предоставяне на бърза, надеждна и актуална обратна връзка чрез дигитални инструменти, които въвеждат възможности за обмяна и информиране на мнения между участниците, като по този начин повишат качеството на приноса на гражданите. Предоставяне на актуална информация как приносът на гражданите е възприет във финалното решение.

Персонализирано и интегрирано оповестяване със зачитане на личните данни и геолокирането.

Добро потребителско преживяване - лесна, достъпна, удобна, разбираема информация за време и място, с възможност за синхронизиране с мобилните устройства.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ
СОЦИАЛЕН ФОНД

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ДОБРО УПРАВЛЕНИЕ

МОДЕЛ ЗА ГРАЖДАНСКО УЧАСТИЕ, БАЗИРАН ВЪРХУ „ОТВОРЕНИ ДАННИ“

Въведение

Гражданското участие е процес, в който са ангажирани лица, неправителствени организации и широката общественост като цяло в процесите на вземане на решения от органите на управлението. Процесът на вземане на решения включва планиране, дизайн, изпълнение и оценка на политики на национално, регионално или местно ниво, които засягат обществото или публичен орган.

Процесът на вземане на решения и гражданското участие са изправени пред значими предизвикателствата за ролята на властта и гражданите в глобализирания и технологичен свят. В този свят споделянето е ключово, иновациите и промените значими, а фокусирането върху възможностите - незаменимо. Предизвикателствата пред управлението, показват, че то не може да бъде самостоятелен играч. Съвместните решения са необходими, като те не трябва да бъдат двустранни, а да включват широк кръг заинтересовани страни - граждани, неформални групи, граждански организации, бизнес и медии. До този момент са реализирани много граждански инициативи и добри практики в областта на участието, но много от тях имат ограничено въздействие, реални проблеми не са адресирани подходящо, а добрите практики и иновации избледняват.

За да се постигне устойчива промяна е необходимо органите на публична власт да преминат:

от затворената и йерархична позиция спрямо гражданите към отворена организация, която работи в мрежа и има доверието на обществото чрез прозрачен процес и отчетност и чрез демократичен диалог;

от използване на вътрешни ресурси и дейности към външни, базирани на конкретни резултати;

от класическия цикъл „дизайн-решение-изпълнение-оценка“ към участие на

Проект: „Отворените данни и гражданското участие: механизми за насърчаване на взаимодействието между администрацията, гражданите и бизнеса“
BG05SFOP001-2.009-0068
НПО Линкс

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ
СОЦИАЛЕН ФОНД

гражданите на всеки един етап.

Моделът за гражданско участие, който НПО Линкс представя е базиран върху концепцията за отворени данни и т.нар. „co-creation“, които са тясно свързани. Въз основа на добрите практики екипът по проекта изведе модел, чрез който отворените данни могат съвместно да създават решения в полза на обществото. Тези решения включват: 1) използването на отворени данни; 2) създадени са от няколко заинтересовани страни от различни групи в обществото; 3) имат обществена полза.

Ролята на отворените данни в процеса на *co-creation* е резултат на наличието и използването им. Отворените данни имат потенциал да трансформират процеса *co-creation* по нов начин. Отворените данни стимулират иновациите, насърчават прозрачността и отчетността, имат потенциал за създаването на нови услуги, овластяват гражданите и обществото. Но не е достатъчно отворените данни да бъдат налични, те трябва активно да се използват за да има полза за обществото. И резултатът от взаимодействието между доставчиците и потребителите също създава тази обществена полза. Отворените данни като технология позволяват на обществото да изрази ползата по два основни начина. Първо, искането за отворени данни демонстрира високата им стойност за отчетността и прозрачността. Второ, наличността на отворените данни позволява на всяка заинтересована страна да прави собствени изследвания, анализи и да ги споделя с останалите в мрежата. По този начин се преодолява пропастта между доставчици и потребители и се създава обществена полза.

От планиране към съвместно планиране

Процесът на планиране на политики включва формулиране на цели, оценка на средата, идентифициране на силните и слаби страни, предоставяне на алтернативи и очертаване на стратегия. На този етап администрацията има водеща роля, като с изключение на търсенето на експерти, рядко включва гражданите, бизнеса и медиите в него. Гражданското участие може да бъде стимулирано чрез иновативни и адекватни форми.

Living lab. Форма на гражданско участие, в която се търси решение на конкретен

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ
СОЦИАЛЕН ФОНД

проблем в определена област, като резултатите могат да послужат за формирането на политика в дадена област. Този вид лаборатория е иновативно посредничество между различни заинтересовани страни, които се събират заедно и обменят знания и ресурси как да решат конкретен проблем, базиран на данни. В нея могат да участват:

- публични власти, които да предоставят дългосрочната перспектива и регулаторната рамка,
- частен сектор, който предоставя know how и ресурси,
- граждани, които са целева група на политиките,
- изследователски организации, които могат предоставят различни методологии.

Като работят по конкретен проблем заинтересованите страни са много по-мотивирани и много по-лесно могат да направят анализ на средата, възможностите, бариерите и заплахите за реализация. Така например в град Гент, Белгия местната администрация иска да подобри комуникацията с гражданите и да ги насърчи да използването на отворените данни от ИТ разработчиците, МСП и студентите. Общината сформира **Living lab** като предоставя данните, събира различните заинтересовани страни, насърчава сътрудничеството и координира дейностите в този реален експеримент с реални данни. В този случай местната власт предоставя необходимите ресурси за работа в мрежа и пространство за творческа работа на участниците, като в същото време съвместно със заинтересованите страни създава визия, планира и разпределя ресурси, осигурява стратегическо лидерство и промоцира мрежата. В процеса участието на гражданите и бизнеса е гарантирано, защото те допринасят за разрешването на конкретен проблем, използват специално разработената платформа за участие и дават предложения за отварянето на нови данни в процеса.

От дизайн към съвместен дизайн

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ
СОЦИАЛЕН ФОНД

Изработването на дизайн на определена политика включва моделирането на актуалната ситуация, описването на желаното състояние и дейностите, които се предприемат за да бъде постигната. Постигането на гражданското участие в този етап на формирането на политики е възможно да се осъществи отново чрез иновативна форма.

Hackaton. Хакатонът е технологично състезание в рамките на 24 часа, в което иноватори, ИТ разработчици, предприемачи разработват технологично решение за конкретен проблем на базата на предоставени отворени данни от публичен орган. Хакатонът е възможност за предоставяне на различни модели и алтернативи на един и същ проблем, в който са ангажирани професионалисти, които искат да допринесат доброволно за обществото, предоставяйки своите знания и опит. Мотивацията за участие е както предизвикателството пред професионалните умения на гражданите, така и желанието за промяна на средата в бъдеще. Целта на хакатона е да стимулира гражданите и професионалистите да работят с отворени данни, с идеята че тяхната работа ще допринесе за дизайна на по-ефективни и центрирани около гражданите политики, също ще допринесе за работата в мрежа и популяризирането на тяхната собствена работа. По този начин се предлагат на базата отворени данни, услуги, които могат да се ползват от всички граждани по всяко време. Така че мултиплициращият ефект на гражданското участие е огромен.

От изпълнение към съвместно изпълнение

Изпълнението на политики е необходимо да бъде съобразено с нуждите на гражданите и да балансира отделните интереси. Информационните технологии могат да окажат влияние, да трансформират и дори да заместят различни публични услуги. Използването на отворени данни покрива различни етапи - създаването на данни, валидиране, агрегиране, анализ на данни, услуги и продукти, базирани на данни. Във всеки един от тези етапи има роля за външни заинтересовани страни от активисти за данни до технологични компании, които анализират данни и създават продукти и услуги. По този ясно се адресира връзката между отворените данни и co-creation концепцията.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ
СОЦИАЛЕН ФОНД

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ДОБРО УПРАВЛЕНИЕ

Друг интересен модел не само властта да бъде водещ в създаването и предоставянето на публични услуги, а и самите заинтересовани страни. Това означава, че може да има публични услуги, базирани на данни; услуги, които използват данните като ресурс; услуги, обогатени с данни, но данните не са директно видими в услугата. Към този момент използването на отворените данни в тази посока е твърде ограничено и подценено.

В тази връзка отворените данни трансформират предоставяните услуги. Всеки, който е заинтересован може да предостави услуга, която е в обществена полза. Например платформата за чистотата на въздуха www.airsofia.info. Отворените даннисвалят бариерите пред участието на широк кръг заинтересовани страни, които ги използват за създаване на услуги и продукти. В сравнение с други публични услуги, услугите базирани на отворени данни имат много по-голяма стойност за обществото. Тези услуги включват гражданите веднъж при искането на данни и втори път при разработването и доставянето на услугата/продукта.

Факторите, които играят роля за съвместното създаване на услуги/продукти, базирани на отворени данни са:

- предоставянето на отворени данни зависи от знанието за ползата от отворените данни
- наличието на отворени данни в подходящ формата води до по-честото им използване.

Основните бариери пред повторната употреба на данни са:

- липсата на широко разпространение на отворени данни и ползата от тях
- проблеми с наличността, използваемостта, качеството и съвместимостта на данните
- липса на политическа воля за налагането им
- ограничено взаимодействие между доставчици и ползватели на данни

Бариерите пред създаването на услуги/продукти, базирани на данни между администрацията и външните заинтересовани страни. Липсата на организационна

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ
СОЦИАЛЕН ФОНД

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ДОБРО УПРАВЛЕНИЕ

култура в администрацията и по-отворена нагласа към гражданите при включването им в проесите на изпълнение и политики. От друга страна има ограничения и при гражданите - мотивация, осведоменост за процесите на участие, умения за участие, капацитет за участие в съвместни инициативи, отговорност за подобряване на услугите, социален капитал, пари, време и други ресурси. Ключов момент за общо създаване и изпълнение е доверието между гражданите и администрацията.

От оценка към съвместна оценка

Последният етап от съвместното сътрудничество между гражданите и администрацията това е оценката на базата на отворени данни. Информационните технологии и данните подобряват ефективността и ефикасността на процесите, дейностите и услугите в администрацията. Без участието на гражданите обаче за ролята и въздействието на различните технологични в ежедневието живот, тези политики са обречени на неуспех. В тази връзка е и участието на гражданите като ползватели, които дават обратна връзка за определени услуги/продукти. В зависимост от профила си, те могат да бъдат граждани без технически умения, граждани с технически умения и професионалисти.

Гражданите могат да тестват определени услуги и да дават обратна връзка

Съвместната оценка чрез ИТ може да се реализира чрез различни технологични решения:

- Платформи, които докладват за проблеми;
- Приложения за crowdsourcing на данни;
- Приложения, които включват гражданите в доставката на услуги.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ
СОЦИАЛЕН ФОНД

Изводи

За да бъде успешен модела за гражданско участие, базиран на отворени данни трябва да има перфектен микс: мотивирани заинтересовани страни, иновативни лидери, правилна комуникация, портал с отворени данни, финансиране и гъвкава среда.

Мотивирани заинтересовани страни

Мотивираните заинтересовани страни са ключови за съвместното гражданското участие, базирано на данни. Дали мотивацията ще бъде подобряване живота на гражданите или усъвършенстване на процесите в администрацията, важно е тя да бъде налице и да е фокусирана върху конкретни нужди и проблеми. Мотивацията на гражданите е позитивна - да подобрят на средата, в която живеят. Основен елемент в мотивацията при съвместното гражданско участие, базирано на данни е решаването на конкретен проблем и създаването на иновативни решения на стари или дълготрайни проблеми.

Иновативни лидери

Важен елемент от успеха на гражданското участие е да има иновативни лидери, които да разбират смисъла и ползата от това усилие.

Правилна комуникация

Добрата комуникация е друг ключов фактор за успеха. Тя помага да се разберат отделните елементи в процеса на администрация, терминологията и процесите. Създаването на общи и разбираеми за всички термини улеснява комуникацията и тласка процеса напред.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ
СОЦИАЛЕН ФОНД

Портал отворени данни

Наличието на Портал с отворени данни, които са достъпни, качествени, свободни за използване от всеки ползвател е основополагащ камък в този тип гражданско участие. Това позволява да се фокусира върху решенията, а не върху данните тяхното чистене, подреждане, синхронизиране. Важно е това да става по автоматизиран начин, за да не се затруднява процеса.

Финансиране

Наличието на достатъчно финанси и ресурси за осъществяване на гражданското участие също допринася за стимулиране на процеса.

Гъвкава среда

Работата с отворени данни изисква гъвкавост от всички участници. Бързото разработване на услуга/продукт, реализацията, постоянно тестване и бърза обратната връзка и оценка помагат да се отстранят проблемите своевременно.

Различни бариери пред гражданско участие, базирано на отворени данни могат да бъдат преодолени: липсата на персонал или политическа воля с мотивирани участници, които работят по конкретен проблем. Бариерите и факторите са свързани и възникват в процеса на работа и трябва да се преодоляват.

Създаването на модел за гражданско участие, базиран на отворени данни означава създаването на нови и модерни услуги/продукти в администрацията, които имат полза за обществото. Отворените данни имат потенциал да стимулират създаването на нови услуги/продукти и те могат да бъдат създадени съвместно с гражданите.

За онези, които искат да използват Модела за гражданско участие, базиран на „отворени данни“:

- Направете проблема видим и значим за отделните участници, ако те са свързани директно с него, ще бъдат много по-мотивирани.

Проект: „Отворените данни и гражданското участие: механизми за насърчаване на взаимодействието между администрацията, гражданите и бизнеса“
BG05SFOP001-2.009-0068
НПО Линкс

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ
СОЦИАЛЕН ФОНД

- Започнете с нещо малко и просто и го внедрете в традиционните административни процеси или политики.
- Комуникирайте, бъдете сигурни, че всички разбират едно и също под терминологията и процесите.
- Бъдете отворени и разработвайте услуги, които са леснодостъпни и се споделят.